

Spis treści

Wstęp. Twierdze kresowe Rzeczypospolitej Obojga Narodów	5
Rozdział I. Kamieniec Podolski – bastion graniczny dwóch światów	7
Miasto twierdza 8 • Orzechowe miasto 9 • Most-sarkofag 11 • Burzliwe dzieje fortecy 15 • Okres rusko-tatarski 17 • Okres litewski 18 • Okres polski (1432-1672), czyli przedmurze chrześcijaństwa 19 • Dramaturgia XVII wieku 21 • „Hektor kamieniecki” – polski heros 24 • Fikcja i prawda o Basi i Michale Wołodzyńskich 29 • Wdowa po pięciu mężach 30 • Kamieniecki mistrz gawędy historyczno-literackiej 31 • Historia i mitologia w twórczości Antoniego Rollego 33 • Świat kamienieckiej bohemy 35 • Spadkobiercy talentu 37 • W rękach tureckich 39 • Zmierzch militarnego znaczenia Kamieńca 41 • Posąg Matki Boskiej na minarecie 42 • Mesjasz z Podola 44 • Kamieniecka dysputa frankistów 48 • Pogrzeb biskupa – pompa funebris 29 stycznia 1758 r. 50 • Stolica guberni podolskiej 52 • Utrata Kamieńca po konferencji w Rydze 53 • Joffe i Dąbski 55 • „Operacja polska” 58 • Kosior i Leński – strzały w tył głowy 61 • Marszałek Konstanty Rokossowski 65 • „Pierwszy Katyń” 70 • Pomnik Laury Przeździeckiej 72 • Ludzie Kamieńca Podolskiego 76 • Michał Greim – zapomniany geniusz fotografii 76 • Kamieniecki Hiob 81 • „Kamieńca żal!” – Kamieniec w biografii i twórczości Stefana Chmielnickiego 82 • Repatriant Chmielnicki w Opolu 89 • Poczet Polaków urodzonych w Kamieńcu 98 • Polacy z okolic Kamieńca Podolskiego 111 • Mariusz Zaruski – wszechstronność nie do ogarnięcia 117 • Polacy w kamienieckich annałach 120 • Pionier szczyptę przeciwko ospie 126 • Kamieniec w młodym państwie ukraińskim 128	
Rozdział II. Chocim – na granicy kilku narodów	133
Twierdza chocimska 134 • Chodkiewicz pod Chocimiem 136 • Grunwald 1410 – Chocim 1621 – Warszawa 2020 140 • Sobieski pod Chocimiem 143 • Osmańczycy 145 • Edmund Jan Osmańczyk 146 • Pragmatyzm Czechów 151 • „Wnuk Wokulskiego” 152 • Literacka legenda Chocimia 153 • W granicach Rumunii i Ukrainy 156	
Rozdział III. Okopy Świętej Trójcy – mitotwórczy dramat Krasińskiego	159
Dzieje twierdzy 161 • Pomysł hetmana Jabłonowskiego 163 • Eskapada Kazimierza Pułaskiego 166 • Xawery Dunikowski w Okopach? 171	
Rozdział IV. Jazłowiec – dzieje twierdzy	177
Kotwice pamięci 182 • Klasztor Sióstr Niepokalanek 183 • Słynne wychowanki jazłowieckich niepokalanek 185 • Drogowskazy życiowe Marii Rodziewiczówny 187 • Jazłowiecka rzeźba Tomasza Oskara Sosnowskiego 189 • Ułani Jazłowieccy 191 • Osada Jazłowiecka i jej zagłada 192 • Szanowanie tradycji 193 • Wagonem repatriantkim do Szymanowa 195 • Rotmistrz Jerzy Tadeusz Nawrocki 197 • Tajemnica nagrobka Mikołaja Gomółki 200 • Jazłowiecka nekropolia 203 • Kaplica Błażowskich 203 • Kuliczkowscy 205 • Rużyccy 210	
Rozdział V. Trembowla – miasto i twierdza	213
Dobry gospodarz, hazardzista 216 • Zofia Chrzanowska – polska Joanna d'Arc 219 • Ballada Andrzeja Waligórskiego 225 • Andrzej Mularczyk – legenda Kargula i Pawlaka 227 • Kult „Samych swoich” 233 • „Sami Swoi z Boryczówki” 235 • Zatrute ryby w Serecie i Gnieźnej 239 • Krnąbrny duszpasterz 242 • Człowiek, który rozmawiał z Beringiem 248 • Znani trembowlanie 256 • Hociowie i Korytkowscy 274	
Bibliografia	280
Indeks nazwisk	287